

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026"

MUSIQIY PEDAGOGIK TA'LIMDA O'YIN JARAYONLARINI TASHKIL ETISH

Abdulxamidova Odina Alisher qizi

Namangan davlat pedagogika instituti Aniq va tabiiy fanlar fakulteti MUS-AU-24 talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada musiqiy pedagogik ta'lim jarayonida o'yin faoliyatini tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari yoritilgan. O'yin metodining bolalarning musiqiy idroki, ritm sezgisi, ijodiy tafakkuri va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, syujetli, rolli, didaktik va harakatli musiqiy o'yinlarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati asoslab berilgan. Maqolada o'yin jarayonlarini yosh xususiyatlariga mos, maqsadga yo'naltirilgan va innovatsion yondashuv asosida tashkil etish zarurligi ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: Musiqiy pedagogika, o'yin metodi, musiqiy ta'lim, ritm sezgisi, ijodiy tafakkur, didaktik o'yin, estetik tarbiya.

Musiqiy pedagogik ta'limda o'yin jarayonlarini tashkil etish zamonaviy ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, u bolalarning tabiiy ehtiyoji bo'lgan o'yin faoliyati orqali musiqiy bilim, ko'nikma va malakalarni samarali shakllantirishga xizmat qiladi. Ma'lumki, maktabgacha va boshlang'ich ta'lim yoshidagi bolalar uchun o'yin – bu nafaqat hordiq chiqarish vositasi, balki atrof-muhitni anglash, ijtimoiy munosabatlarni o'rganish va o'z qobiliyatlarini namoyon etish jarayonidir. Shuning uchun musiqiy pedagogik jarayonda o'yindan oqilona va maqsadli foydalanish ta'lim samaradorligini oshiradi, bolalarning darsga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi hamda ularning emotsional faolligini ta'minlaydi. Musiqiy ta'lim jarayonida o'yin metodlaridan foydalanish bolalarning eshitish idroki, ritmni his qilish qobiliyati, musiqiy xotirasi va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi. O'yin asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarda bola o'zini erkin his qiladi, qo'rqmasdan kuylaydi, harakat qiladi va musiqiy topshiriqlarni bajaradi, natijada unda o'ziga bo'lgan ishonch ortadi.

Musiqiy pedagogik ta'limda o'yin jarayonlarini to'g'ri tashkil etish uchun pedagog avvalo mashg'ulotning maqsadini aniq belgilab olishi, o'yinning mazmuni va vazifalarini ta'limiy maqsad bilan uyg'unlashtirishi lozim. Masalan, ritmni o'rgatish jarayonida qarsak chalish, oyoq bilan urish yoki oddiy musiqa asboblaridan foydalanish orqali ritmik o'yinlar tashkil etiladi, bunda bola sezmagan holda murakkab musiqiy tushunchalarni o'zlashtiradi. O'yin jarayonida musiqani tinglash faoliyati ham samarali tashkil etilishi mumkin, bunda bolalarga turli xarakterdagi kuylar tinglatilib, ularning kayfiyatini aniqlash, tasvirlash yoki harakat bilan ifodalash vazifasi beriladi, bu esa ularning musiqiy tafakkurini va tasavvurini boyitadi. Musiqiy-pedagogik o'yinlar syujetli, rolli, didaktik va harakatli shakllarda bo'lishi mumkin bo'lib, har bir tur o'ziga xos ta'limiy imkoniyatlarga ega. Syujetli o'yinlarda bolalar ertak qahramonlari obraziga kirib, musiqaga mos harakat va ifodalar orqali ijodkorlik qobiliyatini namoyon etadi, rolli o'yinlarda esa jamoaviy hamkorlik va sahnaviy madaniyat shakllanadi.

Didaktik musiqiy o'yinlar esa tovush balandligini farqlash, tempni aniqlash, cholg'u asboblarini tanish kabi aniq ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Harakatli musiqiy

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026"

o'yinlar bolalarning jismoniy faolligini oshiradi, koordinatsiya va ritm sezgisini mustahkamlaydi, shu bilan birga sog'lom turmush tarzini shakllantirishga yordam beradi.

Musiqiy pedagogik ta'limda o'yin jarayonlarini tashkil etishda milliy qadriyatlarga tayanish ham muhim ahamiyat kasb etadi, xalq kuy-qo'shiqlari va an'anaviy o'yin elementlari asosida mashg'ulotlar tashkil etish bolalarda milliy o'zlikni anglash va madaniy merosga hurmat tuyg'usini rivojlantiradi. Masalan, milliy bolalar o'yinlariga mos kuy va qo'shiqlar asosida harakatli mashg'ulotlar o'tkazish bolalarda nafaqat musiqiy, balki ma'naviy qadriyatlarni ham shakllantiradi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalar yordamida musiqiy o'yinlarni yanada qiziqarli tashkil etish mumkin, interaktiv doskalar, audio va video materiallar, raqamli ilovalar bolalarning diqqatini jalb qiladi va ularning mustaqil faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi.

Musiqiy o'yinlar orqali bolalarda diqqatni jamlash, tezkor fikrlash, eslab qolish va taqqoslash kabi intellektual ko'nikmalar rivojlanadi, chunki o'yin davomida ular musiqiy signallarga tez javob qaytarishi, ohangdagi o'zgarishlarni sezishi va mos harakatni bajarishi talab etiladi.

O'yin jarayonida ijobiy emotsional muhit yaratiladi, bu esa ta'lim samaradorligini oshiradi va bolalarda musiqaga nisbatan barqaror qiziqish uyg'otadi. Musiqiy pedagogik ta'limda o'yin metodini qo'llash pedagogdan yuqori darajadagi ijodkorlik va metodik mahoratni talab etadi, chunki har bir o'yin yosh xususiyatlariga mos, aniq maqsadga yo'naltirilgan va tizimli bo'lishi zarur.

O'yin jarayonlarini tashkil etishda differensial yondashuv muhim bo'lib, bolalarning individual qobiliyati va qiziqishlari inobatga olinadi, faol va tortinchoq bolalar uchun turli darajadagi topshiriqlar beriladi, natijada har bir bola o'z imkoniyatiga ko'ra muvaffaqiyatga erishadi.

Musiqiy o'yinlar shuningdek ijtimoiylashuv jarayonini tezlashtiradi, bolalar birgalikda kuylash, harakat qilish va vazifalarni bajarish orqali jamoaviylikni o'rganadi, o'zaro hurmat va hamkorlik muhitida faoliyat yuritadi.

O'yin orqali o'rgatilgan musiqiy material mustahkamroq esda qoladi, chunki u emotsional tajriba bilan bog'langan bo'ladi va bola uni zavq bilan qabul qiladi. Musiqiy pedagogik ta'limda o'yin jarayonlarini samarali tashkil etish uchun mashg'ulotlar ketma-ketligi, vaqt taqsimoti va metodik vositalar puxta rejalashtirilishi lozim, o'yin boshida qiziqitiruvchi kirish qismi, asosiy faoliyat va yakunlovchi mustahkamlash bosqichi bo'lishi maqsadga muvofiqdir.

O'yin natijalarini tahlil qilish va bolalarni rag'batlantirish ham muhim ahamiyatga ega, chunki ijobiy baho va qo'llab-quvvatlash bolalarda keyingi mashg'ulotlarga nisbatan motivatsiyani oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, musiqiy pedagogik ta'limda o'yin jarayonlarini tashkil etish bolalarning musiqiy savodxonligi, estetik didi, ijodiy tafakkuri va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi, o'yin asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni bolalarning yosh xususiyatlariga mos bo'lib, ularni faol, tashabbuskor va ijodkor shaxs sifatida

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026"

shakllantirishga xizmat qiladi, shuning uchun musiqiy pedagogik faoliyatda o'yin metodidan tizimli va maqsadli foydalanish zamonaviy ta'limning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. JURAKHONOVICH, G. J., & KARIMBERDIEVICH, R. K. Renewing the System of the Country and the Role and Significance of Art and Culture in Today's New Level of Modernization in Our Life. JournalNX, 6(05), 7-9.
2. Gaziyeu, J. J. (2021). STYLISTIC FEATURES OF THE WORK OF FRANZ JOSEPH HAYDN. In АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ (pp. 215-217).
3. Gaziyeu, J. J., & Toshmatov, G. O. (2021). Acts credit module system and its implementation activities in higher educational process. Asian Journal of Multidimensional Research, 10(9), 467-472.
4. Gaziyeu, J. J., & Aliyeva, N. R. (2021). Dmitriy dmitrievich shostakovich life and work. Asian Journal of Multidimensional Research, 10(10), 1181-1185.
5. Joraxanovich, G. J. (2023). Psychological Factors Of Musical Education. JournalNX, 9(11), 8-10.
6. Qodir o'g'li, M. S. (2025). MILLIY MUSIQA-XALQ MADANIYATINING MA'NAVIY KO 'ZGUSI. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 8(10), 107-109.
7. Qodir o'g'li, M. S. (2025). MUSIQA O 'QITUVCHILAR DARSLARDA ILG 'OR TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH KO 'NIKMALARI. SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI, 8(9), 90-94.
8. Qodir o'g'li, M. S. (2025). MUSIQA SAVODXONLIGI TUSHUNCHASI. FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES, 3(36), 220-224.
9. Qodir o'g'li, M. S. (2025). INNOVATION TEXNOLOGIYALAR TUSHUNCHASI. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 3(32), 87-91.
10. Qodir o'g'li, M. S. (2024). INNOVATION TEXNOLOGIYALAR VA ULARNING MUSIQA TA'LIMIDA QO'LLANILISHI. SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH, 3(28), 68-71.
11. Qodir o'g'li, M. S. (2025). MILLIY MUSIQA-XALQ MADANIYATINING MA'NAVIY KO 'ZGUSI. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 8(10), 107-109.
12. Sobirova, M. (2020). The role of the family in the development of the integration process in science and education. JournalNX, 1137-1142.